

07.05.2026

Czasopismo

Zachęcamy do lektury najnowszego numeru czasopisma „Konteksty Kultury” „Gustaw Herling-Grudziński - powroty i nadzieje”

Czwartego lipca 2025 roku obchodziliśmy 25. rocznicę śmierci Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Natomiast w roku 2026 mija 80 lat od założenia Instytutu Literackiego w Rzymie, w czym swój niemały udział – obok Jerzego Giedroycia, Józefa Czapskiego i Zofii Hertz – miał również autor *Innego świata*.

Niniejszy zeszyt „Kontekstów Kultury” jest z jednej strony reakcją na owe rocznice, a z drugiej – jak w przypadku wszelkich jubileuszy bywa – próbą odpowiedzi na pytanie, czym dzisiaj, w trzeciej dekadzie niespokojnego XXI wieku, może być dla nas twórczość tego wielkiego pisarza.

Wspólną podróż z pisarzem rozpoczynamy od jego miejsca urodzenia, będącego nie tylko punktem na mapie Polski, ale również operatywną kategorią badawczą, którą w swoim tekście proponuje Karolina Koprowska. Z kolei Łukasz Jan Berezowski podejmuje się rekonstrukcji rzeczywistych i „intelektualnych spotkań” Herlinga: najpierw młodego krytyka literackiego, później żołnierza, a następnie świadomego pisarza z wybitnym włoskim filozofem i historykiem – Benedetto Crocem. Magdalena Śniedziewska proponuje bliską lekturę i recepcję książki *Chrystus zatrzymał się w Eboli* Carla Leviego w pismach Herlinga. Natomiast tekst Magdaleny Brodackiej-Dwojak jest poświęcony długiej i nieoczywistej relacji pisarza z Pragą – stolicą najpierw Czechosłowacji, potem Republiki Czeskiej oraz w pewnym sensie całej Europy Środkowej. A z Europy Środkowej tylko krok dzieli nas od zainteresowania Herlinga szeroko pojętym Wschodem, o czym w swoim tekście pisze Grzegorz Przebinda.

Część poświęconą Gustawowi Herlingowi-Grudzińskiemu zamykają dwie rozmowy. W pierwszej z nich Joanna Borysiak i Aleksandra Mueller opowiadają o swojej imponującej pracy porządkowania i tworzenia Archiwum Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, które dziś znajduje się w Pałacu Filomarino w Neapolu, gdzie mieści się Fundacja „Biblioteca Benedetto Croce”. Druga rozmowa oscyluje wokół przyszłości – wyzwań, które stawia przed badaczami spuścizna Herlinga, oraz planów wydawniczych i biografistycznych, o których mówi Włodzimierz Bolecki. Zachęcamy również do zapoznania się z raportem z międzynarodowej konferencji *Benedetto Croce and Gustaw Herling-Grudziński: Between Literature, History,*

Philosophy, and Linguistics. Interdisciplinary Conference (Rzym, 27-28 marca 2025 r.) przygotowanym przez Łukasza Jana Berezowskiego.

Całość niniejszego wydania „Kontekstów Kultury” dopełniają trzy teksty niezwiązane tematycznie z tytułem zeszytu. Krzysztof Ćwikliński zaproponował drobiazgową rekonstrukcję drogi od powstania do publikacji wierszy marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego, z uwzględnieniem wyjątkowej roli, jaka w procesie wydawniczym przypadła Jerzemu Stempowskiemu. Również czytelnicy Stanisława Lema odnajdą w naszym zeszycie coś dla siebie – wyjątkowe postowie tłumaczki jego dzieł, Masako Gotō, na język japoński. W dziale recenzji znajduje się natomiast tekst Szymona Kowalskiego poświęcony *Widmom Różewicza* Bartosza Kowalika.

Magdalena Brodacka-Dwojak

Redaktorka

prowadząca zeszytu

Słowa kluczowe: literatura polska XX wieku, literaturoznawstwo, literatura współczesna, kultura polska, Herling-Grudziński Gustaw